

Một số biện pháp nâng cao chất lượng dạy học trực tuyến tại Trường Đại học Tân Trào

Trần Thị Hồng Dung*

*ThS. Trường Đại học Tân Trào

Received: 8/5/2023; Accepted: 12/5/2023; Published: 19/5/2023

Abstract: Online training is an effective and growing type of training that asserts its role with outstanding advantages compared to traditional forms of training. How to make online teaching most effective is a matter of concern for educational administrators, teachers, parents and students.

Keywords: E-learning, Online training

1. Mở đầu

Để thực hiện tốt đổi mới giáo dục đạt kết quả, việc ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) vào giảng dạy và học tập có một vai trò tích cực. Với sự phát triển của cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0, đào tạo trực tuyến là một loại hình đào tạo mang lại nhiều hiệu quả và đang dần khẳng định vai trò của mình với những ưu điểm nổi trội so với các hình thức đào tạo truyền thống (Lai và cộng sự, 2016). Đào tạo bằng hình thức ứng dụng những phát triển công nghệ khiến nội dung đào tạo của phương thức trực tuyến luôn mang tính trực quan, dễ đọc, dễ hiểu, dễ truy cập (McConnell và cộng sự, 2013). Đặc biệt, khi tham gia phương thức học này, sinh viên (SV) sẽ dần xây dựng ý thức tự học, tự trau dồi chuyên môn nên tính hiệu quả của việc học rất cao (Lai và cộng sự, 2016; Mulig và Rhame, 2012).

Theo GlobeNewswire, thị trường E-learning dự kiến sẽ đạt 457.8 tỷ đô la vào năm 2026. Con số khổng lồ này cho thấy việc học trực tuyến ngày càng trở nên phổ biến và được nhiều người lựa chọn.. Hình thức dạy học trực tuyến (DHTT) là một lựa chọn phù hợp và được quan tâm nhất của đội ngũ nhà giáo ngành giáo dục. Làm thế nào để DHTT mang lại hiệu quả nhất đang là vấn đề khiến các nhà quản lý giáo dục, giáo viên, cha mẹ và SV quan tâm.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Elearning

DHTT (hay còn gọi là e-learning) là phương thức học ảo thông qua máy vi tính, điện thoại thông minh nối mạng đối với một máy chủ ở nơi khác. Giáo viên có thể truyền tải hình ảnh và âm thanh qua đường truyền băng thông rộng hoặc kết nối không dây (WiFi, WiMAX), mạng nội bộ (LAN)

2.2. Một số mô hình đào tạo trực tuyến

2.2.1. Mô hình giao tiếp qua trung gian máy tính:

Giao tiếp qua trung gian máy tính (Computer mediated Communication - CMC) bao gồm các diễn đàn, nhóm thảo luận, danh sách điện tử, e-mail, bảng thông báo và các công cụ phần mềm nhóm (ví dụ: First Class) hỗ trợ giao tiếp trực tuyến và giao tiếp dựa trên văn bản. CMC có thể là một công cụ hữu ích để tạo ra một môi trường học tập, trong đó SV không chỉ giao tiếp với giảng viên (GV) mà còn giao tiếp với nhau. SV có thể đặt câu hỏi, thêm liên kết, hoặc đăng tải liệu lên bảng thông báo, diễn đàn thảo luận, hoặc danh sách điện tử; và GV có thể trả lời trên các công cụ nói trên để tất cả mọi người đều biết về nó. Các chủ đề và mục tiêu học tập có thể được thảo luận trong thời gian dài hơn, ngoài lớp học truyền thống kéo dài một giờ, tạo điều kiện cho các cuộc thảo luận sâu hơn. Tuy nhiên, các diễn đàn thảo luận cần sự hỗ trợ rất nhiều từ GV để có thể thúc đẩy SV đặt câu hỏi cho việc tự đánh giá trong quá trình học.

2.2.2. Mô hình hội thảo trực tuyến: Trong những năm qua, các chương trình đào tạo GV và các tổ chức giáo dục đã sử dụng Webcast - chương trình phát sóng trực tiếp hoặc video được ghi sẵn trên Internet. Webcast là truyền video một chiều, trong đó người thuyết trình hoặc người hướng dẫn trình bày thông tin nghe nhìn qua nền tảng dựa trên Web, chẳng hạn như Elluminate hoặc qua video được ghi sẵn. Tính chất của Webcast là hơi thụ động vì không có sự tương tác đồng thời nào giữa GV và SV nhưng Webcast lại rất phổ biến vì tính đa phương thức (sử dụng văn bản, âm thanh và video) và có thể được lưu trữ và xem vào bất kỳ lúc nào tùy thuộc vào người học.

Hội thảo trên web (webinars), còn được gọi là hội thảo ảo, hội nghị trực tuyến, cuộc họp trực tiếp, cuộc họp trên web là các hội thảo video thông qua Internet bởi một nền tảng trực tiếp hoặc hệ thống hội nghị dựa trên Web như Elluminate, Adobe Connect

và WebEx, cũng như các nền tảng mã nguồn mở miễn phí như Big Blue Button hoặc các nền tảng trực tuyến miễn phí như Skype. Hội thảo trên web, đặc biệt nếu sử dụng phần mềm thương mại có nhiều tính năng hơn, tạo điều kiện tương tác giữa GV và người học, cho phép SV đặt câu hỏi (qua văn bản hoặc âm thanh), cung cấp các đánh giá nhanh chóng (thông qua “giơ tay” điện tử) và cho phép trao đổi tài liệu.

2.2.3. Mô hình trường học ảo: Trường học ảo bao gồm các chương trình học trực tuyến toàn thời gian, trong đó SV ghi danh và nhận tín chỉ. Như trong các trường học truyền thống, SV phải đáp ứng tất cả các yêu cầu của khóa học, hoàn thành các bài đọc được giao, tham gia thảo luận, nộp bài tập và làm bài kiểm tra - tất cả đều trực tuyến. GV thiết kế nội dung, giao tiếp với SV, cung cấp bài giảng, trả lời câu hỏi, kiểm tra mức độ nhận biết, cho điểm, đánh giá - tất cả đều trực tuyến..

2.2.4. Mô hình cộng đồng học tập trực tuyến: Các cộng đồng trực tuyến có thể là một phần của các khóa học trực tuyến chính thức hoặc các tổ chức riêng biệt, chẳng hạn như me.edu.au của Australia hoặc có thể là các trang mạng xã hội sử dụng nền tảng Ning như Les Professeurs Documentalistes hoặc Classroom 2.0. Cộng đồng trực tuyến có xu hướng tập trung vào việc học tập dựa trên thực hành thông qua tương tác, trò chuyện giữa các thành viên. Trong cộng đồng này, các GV có thể cùng soạn giáo án; chia sẻ ý tưởng chương trình học; lên kế hoạch cho các dự án hợp tác trực tuyến; thảo luận về sự phạm, quản lý lớp học, đánh giá hoặc các chủ đề liên quan đến nội dung; đăng kinh nghiệm, bài học kinh nghiệm, tự đánh giá và tham gia vào cố vấn đồng nghiệp.

Hai cộng đồng trực tuyến lâu đời là Mạng giáo dục và Tài nguyên Quốc tế (iEARN) và Tapped In:

- iEARN ban đầu là một forum cho giới nghiên cứu, sau đó được phát triển trở thành điểm khởi đầu để tích hợp CNTT vào việc học cho hàng nghìn GV - thành viên của cộng đồng này. Ngoài việc hỗ trợ các dự án hợp tác, iEARN còn cung cấp các khóa học trực tuyến có người hướng dẫn giúp GV phát triển chuyên môn.

- Tapped In là một môi trường học tập dựa trên Web được tạo ra vào năm 1997 bởi Viện Nghiên cứu Stanford dành cho những GV muốn phát triển nghề nghiệp và bồi dưỡng về chuyên môn. Mục đích của nó là tập hợp hàng nghìn thành viên của mình vào một cộng đồng để GV nào cũng được hỗ trợ. Mạng lưới thành viên của Tapped In hỗ trợ GV lập kế hoạch

và thực hiện các dự án học tập với đồng nghiệp và SV, tham gia vào các nhóm và thảo luận chuyên đề, quản lý và tham dự các khóa học, cố vấn cho các GV khác và thử các ý tưởng mới trong một môi trường an toàn và hỗ trợ lẫn nhau

2.3. Hoạt động DHTT tại Trường Đại học Tân Trào

Để đánh giá thực trạng học tập trực tuyến của SV Trường Đại học Tân Trào, chúng tôi sử dụng kết quả khảo sát được thực hiện bằng bảng hỏi đối với 350 SV Trường Đại học Tân Trào của các niên khóa khác nhau.

Câu hỏi khảo sát mức độ từ 1 đến 5:

- 1. Rất không đồng ý
- 2. Không đồng ý
- 3. Tương đối đồng ý
- 4. Đồng ý
- 5. Rất đồng ý

Bảng 2.1 Phiếu khảo sát ý kiến SV về hoạt động dạy-học e-learning

TT	TIÊU CHÍ	MỨC ĐỘ ĐỒNG Ý					
		1	2	3	4	5	
1	Đề cương chi tiết học phần (ĐCCTHP), giáo trình/bài giảng/video và các học liệu của học phần được cung cấp đầy đủ trên hệ thống Elearning của nhà trường.			38	292	20	
2	Mục tiêu, kết quả học tập mong đợi, kế hoạch dạy học theo tuần, nhiệm vụ của người học,... được cung cấp đầy đủ, chi tiết trong ĐCCTHP			43	260	47	
3	Nội dung bài giảng được cập nhật và có liên hệ thực tiễn, tạo sự hứng thú cho người học			112	140	98	
4	Phương pháp giảng dạy khoa học, phù hợp giúp SV dễ dàng tiếp thu			150	190	10	
5	Kế hoạch dạy-học được thực hiện đúng thời gian và thời khóa biểu			92	115	143	
6	SV được kiểm tra, đánh giá mức độ hiểu bài hàng tuần			75	170	105	
7	SV luôn được hỗ trợ, giải đáp các thắc mắc trực tiếp trong giờ học và ngoài giờ học thông qua diễn đàn, mạng xã hội, email, ...			170	100	80	
8	GV sử dụng ứng dụng Zoom, Google meet đáp ứng yêu cầu giảng dạy và trao đổi trực tuyến			146	119	85	
9	SV được phát huy năng lực tự học, tự nghiên cứu và làm việc nhóm,...			86	112	142	
10	Tiến độ dạy-học và bài tập được giao vừa sức với người học			41	178	131	
11	SV có đủ máy tính hoặc điện thoại thông minh tham gia học tập			86	145	89	30

Qua kết quả khảo sát cho biết những vấn đề gặp phải trong quá trình DHTT tại trường gặp phải gồm:

2.3.1. Sự hạn chế về khả năng ứng dụng CNTT: Một trong những khó khăn gây cản trở cho quá trình DHTT là việc ứng dụng CNTT vào bài giảng. Việc ứng dụng này mang lại nhiều lợi ích tốt và là một phương pháp tiên tiến. Tuy nhiên để có thể phát huy tối đa hiệu quả yêu cầu đội ngũ GV phải có năng lực và kỹ năng thuần thục trong việc sử dụng thiết bị công nghệ.

Trong mỗi bài giảng khác nhau đòi hỏi GV phải có sự linh động, sáng tạo. Tuy nhiên vẫn còn GV bị hạn chế, chưa khai thác được hết các công cụ hỗ trợ làm tiết học bị nhàm chán.

2.3.2. Chưa quen với phương pháp dạy trực tuyến: Nhiều GV chưa quen với phương pháp dạy trực tuyến nên chưa có sự chuẩn bị tốt. Họ bị lúng túng trong quá trình soạn giáo án, bài giảng phù hợp với việc học trực tuyến. Ngoài ra họ quen với việc giao tiếp trực tiếp với SV, vì thế trong quá trình giao tiếp ảo họ bị mất tự tin và làm giảm hiệu quả của buổi học. Do đó GV cần nỗ lực cải thiện và áp dụng nhiều giải pháp nâng cao chất lượng DHTT.

2.3.3. Bị hạn chế khả năng tương tác: Bối cảnh lớp học thay đổi cũng làm giảm sự tương tác và khiến SV có cảm giác bị cô lập. Hơn nữa các hoạt động làm việc nhóm, thảo luận trong lớp cũng bị hạn chế. Vì vậy GV phải tìm mọi cách để khắc phục khó khăn, làm tăng tương tác giữa SV và GV.

2.3.4. SV dễ bị sao nhãng: Các vấn đề về đường truyền, kỹ thuật công nghệ hoặc bài giảng đơn điệu góp phần làm SV trở nên sao nhãng. Hơn nữa việc thiếu kỷ luật trong giảng dạy cũng khiến cho chất lượng buổi học bị ảnh hưởng. GV không thể kiểm soát SV sử dụng điện thoại di động và làm việc riêng trong khi dạy trực tuyến. Từ đó khiến hiệu quả lớp học không cao, đây cũng là một thách thức mà GV cần khắc phục.

- SV không có đủ thiết bị học tập online

2.4. Giải pháp nâng cao chất lượng DHTT

2.4.1. Về phía nhà trường

- Xây dựng hạ tầng mạng, trang thiết bị công nghệ, dịch vụ Internet để hỗ trợ GV.

- Bồi dưỡng cho GV những kiến thức, kỹ năng ứng dụng công nghệ kỹ thuật số. Ngoài ra cần hướng dẫn chi tiết về việc tổ chức lớp học trực tuyến, tập huấn cho GV, xây dựng kế hoạch cụ thể cho môn học.

- Điều tra, khảo sát về khả năng đáp ứng yêu cầu

học trực tuyến về thiết bị học tập của từng SV. Trang bị cho SV những kỹ thuật nhằm duy trì sự tập trung, các kiến thức nhằm cân bằng sức khỏe trong quá trình học tập trực tuyến.

2.4.2 Về phía đội ngũ GV: Bên cạnh những kiến thức được nhà trường tập huấn, GV còn phải tự trang bị cho mình những kỹ năng ứng dụng CNTT, làm quen với các phần mềm. Đối với những nơi không có điều kiện về mạng, GV cần tìm cách để giao bài và truyền tải kiến thức cho SV một cách đầy đủ.

Để lớp học trở nên thú vị thì GV cần tạo bầu không khí thoải mái, khuyến khích SV tham gia xây dựng bài học. Việc hướng dẫn cần diễn ra một cách thân thiện, kỹ lưỡng tránh gây áp lực và làm SV mất hứng thú học tập.

2.4.3 Về phía SV: Một trong những giải pháp nâng cao chất lượng DHTT cần phải thực hiện bởi SV là tự trang bị bản thân tinh thần học tập và có trang thiết bị cần thiết. SV cần bố trí cho mình góc học tập yên tĩnh, thoải mái để học tập hiệu quả. Dù là học online nhưng SV cần có tính tự lập, chuẩn bị bài đầy đủ trước các tiết học.

3. Kết luận

Để nâng cao chất lượng dạy học trực tuyến cho sinh viên, có một số điều quan trọng cần phải được lưu ý và thực hiện: Cung cấp các tài nguyên đa dạng, Thiết kế nội dung học tập tương tác, Đảm bảo tính liên tục của đào tạo, Sử dụng các công cụ và nền tảng đào tạo trực tuyến chuyên nghiệp, Cung cấp phản hồi và hỗ trợ: Đảm bảo rằng sinh viên được cung cấp các phản hồi đầy đủ và kịp thời về tiến độ học tập của mình và được hỗ trợ khi gặp khó khăn trong quá trình học tập.

**Bài báo này được nhận kinh phí tài trợ của Trường Đại học Tân Trào.*

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT, Hà Nội, ngày 30 tháng 03 năm 2021, Quy định về quản lý và tổ chức DHTT trong cơ sở giáo dục phổ thông và cơ sở giáo dục thường xuyên*, Hà Nội.

[2] Nguyễn Văn Cường, Bernd Meier (2014). *Lí luận dạy học hiện đại - một số vấn đề đổi mới phương pháp dạy học*. NXB Đại học Sư phạm.

[3] Trần Thị Bích Ngân, Bùi Diệu Quỳnh, Lê Trung Thành, Trần Thị Bích Ngọc (2020), *Tổng quan một số mô hình đào tạo trực tuyến sử dụng trong bồi dưỡng kỹ năng DHTT cho giáo viên*, Tạp chí Giáo dục, Số 492 (Kì 2 - 12/2020), tr 11-15